Број 251. У Новом Саду у уторак 11. новембра 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Наше народно позориште.

О нашем народном позоришту пише се у јавности врло мало. Лепог се мало може писати, а писати о оном што није лепо, то се код нас зове забадати трн у здраву ногу. Кад би само та нога, била здрава! А ја бих волео знати, како би испала ствар, кад би се озбиљно покренуло питање: Да ли се наше народно позориште може у опште сравнити с ногом, управо са нечим што — напредује.

Вероватно би изостали и ови моји редови — бар за сад — да није у 233. броју „Заставе“ штампан допис из Осека, у коме је реч: Зашто је позориште у Осеку правно? Па се тамо баца кривица на све и свакога, само не на оног, ко је у истини крив.

Нећу да кажем, да нема нешто немара и у наше публике. Но позориште је и позвано, да се бори против тог немара, да руши летаргију, та оно бар располаже — или бар треба да располаже с таквим средствима која су примамљива, забавна и којима је тешко одупрети се.

Н. пр. у Осеку смо се радовали, што нам долази народно позориште. Ал нас репертоар није могао да задовољи, и ако смо се навикли да нашем народном мезимчету гледамо много кроз прсте. Несрбе је задовољио још мање. Јер се код нас мало, врло мало учи. А што се научи — није довољно пробрано.

Награђују се преводи, који су још пре 20 година превођени и представљани чак у путујућим друштвима, н. пр. „Јевреј ин из Пољске“, награђује се пуно, што је давно преведено за београдску позорницу и што би се лако могло набавити. Пишу се и преписују се комади и баца се новац на оно, што се после и не представља. У овом погледу је хаос, а на крају је репертоар слаб. Не може да задовољи ни нас, који увек према мезимчету затварамо по једно око, а кад кад и обадва, а Несрбе задовољава још мање.

Код нашег народног позоришта требао би већ једном да настане смишљен, реформаторски рад у сваком погледу. Тај, и само тај би нас извукао. А тај рад није лак. Данашњи управни одбор не може то, и доказао је најјасније, да не може. Он се боји реформа и ушао је тако дубоко у колосек који води назатку, да из тог колосека већ не може.

У целом свету је обичај, кад ствари у једном друштву пођу наопако, да се управа повлачи. Ако и не каже: крива сам! она бар каже: може бити да је и до мене кривице, може бити други ће умети боље! Тога код нас нема. Код нас кад неко не где заседне, не диже се више са тог места. Као да је венчан с том установом па тера ил док не умре он, ил установа. Овде изгледа, да ће канда установа бити краћег века од чланова управног одбора, којима ми иначе од срца желимо дуг живот.

Чудно је, да пуно људи који су на управи, отворено веле: Ту нема помоћи, све је бадава! А не пада им на памет, да може бити они не могу да помогну и да иначе не би било све бадава.

После овако слабе управе, која се боји свију јачих реформа, узалуд је кривити друге. Не вреди говорити о репу, кад је глава већ засмрдила. Али наглашавамо као сасвим природну последицу, да је у самој дружини хаос, потпуна анархија, и да у том погледу иде непрестано нузбрдице.

Н. пр. само ово. Ко хоће да пева у хору хоће, ко неће, неће. Кад су се млађи чланови бунили: што старији неће да певају, онда су реда ради опроштени старији чланови од тога. — И боље, да бар не буде с правом замерке. Тако је и са уплатом у пензиони фонд. Ко хоће да уплаћује хоће, ко неће неће. У правилима може писати шта хоће. Правила важе за млађе, старијима се попушта, јер они много знају.

Но као што рекох не вреди писати о том. Само истичем толико, да је хаос потпун. Ради се без тврдог плана и програма. И то важи у свему и свачему. Важи у погледу уметности, администрације, дисциплине.

Програм? Н. пр. уметнички програм. Правац... Не питајте, јер тога нема. Исто тако нема програма ни у чем другом. Још мање ко ће то да изведе. И све ово овако је после 40 година!

Шта тражите сад од публике?! У главној скупштини друштва за српско народно позориште треба да се учини што треба, те да се установи програм за реформу у сваком погледу. И онда нови људи.

До „овогодишње“ главне скупштине српскога народног позоришта, која ће бити до године, ја ћу бити слободан да изнесем у том погледу конкретне предлоге.

Положај у Цариграду и у Турској.

— Од нашег нарочитог извештача. —

Цариград, 5. новембра.

Реформна акција врло се полако креће. Одуговлаче је намерно Турци. Порта ни после последњег подсетника (l' aide memoire) реформних сила, још није одговорила шта мисли учинити са новим пројектом реформа, посљедицом мирцштегског састанка и договора владара. То одуговлачење давања прецизног одговора на последњу прецизну pro memoriu руску и аустро угарску, дало је, наравно, повода свакојаким тумачењима, а нарочито се сумња, да Немачка, — и ако је њен овдашњи амбасадор маршал фон Биберштајн — „потпомогао реформну акцију руско аусријску“, потајно храбри Јилдиз и порту, да није неопходно нужно хитати с одговором. Зна се, н. пр. да је у време првог фебруарског пројекта о реформама, цар Виљем II. послао султану у госте своја два сина, а сад, у добу предаје другог реформног пројекта, послао му је, да

ПОДЛИСТАК.

СВЕШТЕНИЦА ИЗИДЕ.

Од Мавра Јокаја.

Превео Светозар Ерваћанин Димитријев.

IV.

Острво Моерскога језера.

Који је од краљева тако богат као сунце? Оно обасипа у румену зоре целу земљу златом. Оно испија бисер росу из милиона цветића, стотине народа падају на колена пред његовим сјајем и моле му се као својему Богу. Птице у пустим, зеленим лузима величају га својима песмама принашајући му своје напјеве као жртве у част његову. Жарким погледом прегледа оно тренутком све своје краљеве, излевајући на њих своју светлост и топлину. Све што је тамно исчезава пред тим светлом, губи се а што је дивно избија тада у сјају и лепоти својој на површину земаљску.

Цвеће, оно нежно цвеће уздиже своје цветиће нуђајући му свој медени прашак, док са небесних висина слећу около њега певајуће птичице и испијају из њега бисер росу.

Површина Моерскога језера као да се ниште од јутарњег поветарца златом посута, па као да гори од јутарњег руменила. Њега људи ископаше а воду наведоше дугим каналима у њега из благословенога Нила. На средини његовој мало је острво на којем се поносно уздиже високи обелиск окружен зеленим палмама а исписан на својим глатким плочама хиероглифима, док на врху његовом поносно седи позлаћени леопард.

На валовитој површини језера избија часом по која златна рибица па је опет нестаје у дубини његовој остављајући за собом округао траг. Плаво небо одсева се у дубини његовој па као да му пренета слика дрхће... а обале, цветне обале језера као да су у смарагд заодене,... ах, та чини ти се да небо и земља одишу цветним мирисом. И ту на тој дивној обали у сени зелене палме исчекиваше Аснафар исход сунца..., чекаше да му се поклони као своме Богу... Никада још није видео Аснафар сунце тако сјајно као тај пут. То беше узрок љубав, која је слична ружичастом' стаклу кроз којега се цео свет чаробан и леп видети може!!!

Он скиде с главе своју кацигу и по старом перзијанском обичају уми се кристалном росом, која се блисташе на овалноме лотосовом листу. Сунчани топли зраци убрисаше му лице, који му никада не чињаху се тако топли као тај пут. И љубав је исто тако сунце у нашем срцу. Она има своју сутон и своју ноћ; западне ли сунце изилази месец, исчезне ли љубав тада нас месечеви зраци успављују „успоменама, које заузимају у нашем срцу место где је негда љубав царевала.

Азнафар беше Санхерибов син, син кнеза Асирскога, које га је име у књизи пророка записано именом »бич Божији«. — Пред његовим жезлом дрхтаху сви народи. Државе Сирија, Палестина и Египат биле су државе робова. Ова последња држава даде му два драгоцена дара у знак подложности, даде му једнога човека и једну девојку. — Човек беше колена краљевскога, колена Сабика именом Атанаило; девојка беше унука краља Амедиса именом Јона коју на вавилонском двору »Египатска ружица« зваху.

Две године дана беху њих двоје у сјајном двору Сангдрибовом, где им у срце убадаше трње син краљевски док једнога дана побегоше у свој завичај неким чудноватим начином. Љубав према домовини беше генија љубави нежине победио. Девојка хтеде ланце сужањства своме народу раскинути прегоревајући силну љубав што је у срцу носила. Оба детета робскога им народа увек сањарише у туђем свету о слободи свога народа; обоје беху задахнути оном светом, узвишеном мисли како би требало ослободити своју отаџбину и растерати тешке облаке с неба које се прије тако мило осмехиваше на земљу благодати и слободе.

Ах! Пред 2.000 година много су боље разумели свету реч »Отаџбина« него данас у образованоме овоме веку просвете и напретка, Домовина и љубав им беше један појам. У чврстим везама чисте вере сачували су ти народи своју индивидуалност. У бојевима борило се за жртвеник богова а робски ланци нису тако болели као данас; то беше само онда када би се морали поклонити страним боговима. Сањарство им беше поезија љубави према домовини, и још данас живи сећање у двају народа, који овај фанатизам — да ли од страха или смрти не смедоше до данас напустити. Од једне постојеће мртве молитве, коју ни један Бог слушати не хтеде, те који за вољу својих изабраних синова милионе туђих народа у прах затрти хтеде дрхтаху ти изумрли народи, којим мртве Богове ми данас видимо и поседујемо те којима се нитко више молити неће.

би га мало охрабрио и утешио, ратни школски брод „Молтке“ чији су официри и кадети царски гошћени и водани по падишаховој престоници, пуних 10 дана! Турци су и ову, као и ону фебруарску посету немачку сматрали као нов повод за ослонац „на јединог правог пријатеља“ Немачку; чији је цар баш ових дана, послао султану на дар четири хата. Није без интереса забележити ову епизоду, поводом овог најновијег поклона немачког. Султан је био огорчен, кад му је Ферид паша саопштио, да је и маршал фон Биберштајн, потпомагао захтеве реформних сила и да „Nord. Allg. Ztg.“ и „Köln. Ztg.“ у истом смислу гуде. Тога часа му је баш саопштено, да су стигла и четири хата из Берлина. Султан је био тако љут, да је рекао да хатове неће ни очима да види, нити ће их примити, јер су „сви ђаури једнаки“, па му не требају ни „ђаурски коњи на бакшиш“. Тек кад му је маршал фон Биберштајн објаснио, да су оне из јаве дате тек форме ради, да се не огорчи Москов, султан се умирио, примио коње, али је оставио г. г. Зиновјева и Калича, да на његов одговор још мало — попричекају.

Али се овој господи није дуже чекало, те су прекјуче и јуче послали своје драгомане на порту са усменом поруком, да очекују одмах прецизан одговор на своју реформну ноту. Интересно је, да ни овом приликом, као и у писменом l' aide memoire-у нису ништа помињали, о оном портином негативном одговору, сматрајући га да и не постоји. Нема сумње, да је ово Турке јако заболело.

Извесни турски политичари, који су радо виђени у руској и аустро-угарској амбасади, хоће ово одуговлачење портино да објасне и оправдају тобожњом великовезирском кризом, но те извине немају места, кад се зна, да те кризе (о којој су страни листови говорили, као да је велики везир збачен, или да је дао оставку), у ствари није ни било. Гласови о кризи поникли су поводом личних заћевица, између великог везира и Таксим паше, првог секретара султановог; али су те заћевице бар за неко време отклоњене, и ако се има разлога веровати, да ће у брзо поново искрснути.

Док порта не буде дала свој прецизан одговор на нови реформни пројект, дотле се дипломате забављају свакојаким нагађањима. Много се говори и о следећој комбинацији:

Као што је познато, султан се највише опире оној тачци у реформном пројекту, у коме је реч о контроли извођења реформа и о европским помоћницима Хилми-пашиним, као и о страним официрима у жандармерији. Султан се редовно позива на опозицију мухамеданскога живља, против тих тачака, (а зна се, да се по тајним порукама из Цариграда, држе турски зборови у унутрашњости), те је у почетку кушао и молио, да се те тачке изоставе. Но и кад томе није успео, он сад преко немачког посланика изјављује жељу, да се те тачке измену овако: да руски и аустријски помоћници Хилми-пашини, као и реорганизатори жандармерије и остали страни официри пређу у турско поданство, али им се ипак непристрасна контрола зајемчава (!!!) и оставља се реформиним силама, да саме по свом избору, поставе дотична лица. Тиме се неби окрњила права султанова, а у суштини би остало чисто: контрола би остала, страни би официри дошли, само би били турски поданици — а то би, веле, умирило „огорчене Мухамеданце!“

— Та променула би се само форма, али би суштина остала иста, — веле Турци.

Они пак, који познају Турке и странце у турској служби кад су још и турски поданици, знају врло добро, да би том променом „форме“, из основа променула и суштина контроле, јер друго је контрола страних поданика, а друго турских поданика.

Из немачких дипломатских кругова сазнао сам, да реформне силе неће да улазе у ову врсту преговора, све док порта не прими од корица до корица en bloc нови пројект реформа, па кад то буде могу се извесне тачке у њему ублажити и дати порти какве концесије.

Али какве?

Ако буду оне горње о „форми“ онда ће и суштина отићи под — лед...

Балфуров енергични говор о реформама пљуснуо је на Турке као прави ледан туш у ово хладно, магловито јесење доба, а нарочито оне његове речи, да се „реформни програм мора извршити, „па ма се и сила употребила“... Турци су сад више огорчени на „Инђелезе“ него на „Москове и Швабе“ јер се овде јавно говори и зна, да је Енглеска утицала на Италију, да и она (и ако последња) потпомогне на Порти захтеве реформних сила, те се Порти измаче тако жељно очекивана дисхармонија у европском концерту!

Помињу се већ и кандидати за руског контрола реформа помоћника Хилми паши.) Њих има три: Чариков, руски посланик у Београду, Јаковљев руски конзул у Јерусалиму, и Гирс, руски консул у Солуну (чувени Бугарофил). Највише се говори о првом. Кандидација кнеза Долгорукова отпала је. Њега не трпи амбасадор Зиновјев. Но ово су само гласови које бележим по новинарској дужности.

Још се не чује за кандитата Аустријанаца, они су закопчани, не говоре, али се ипак прокљувило да би они ради били поставити за ђенерала мађедонске жандармерије Цветичанина, који је до скора служио у Босни, у ту скоро премештен у резерву. Помоћник би му био босански жандарм. пуковник Екер. Нећемо се зачудити, ако се једног дана кандидује за подгувернера Мађедоније и гроф Куен Хедервари, за њега и онако нема још ништа, у Босни би био врло близо Хрватима!

Недавно су у Бечу били на реферади сви аустро угарски консули из Старе Србије и Мађедоније. Код бечког руског посланика били су и руски конзули Гирс и Машков. Овде су аустријски и руски конзули из Битоља, а очекују се и остали, аустријски конзул из Битоља, је отпутовао одавде право у Беч.

И ако је зима настала, пушка још пуца и то и у европској и у азиској Турској:

Код Кочана у (косовском вилајету) усташи су потукли једно јако одељење турске војске.

Код Ерзерума (у Малој Азији) било је јаких сукоба између турске војске и јерменских чета, које су прешле из руског Кавказа.

У Јемену се губи траг једном по једном турсвом табору војске, а у Басори је ово дана избио велики устанак арапских племена. У санџаку Минтефику (у Арабији) потукли су Арапи турску војску, те је тражено и послано војено појачање.

Из Гусиња (у косовском вилајету), близу црногорске границе, јављају о великим нередима и о сукобима Арнаута са турском војском. И тамо су послана војна појачања.

Турској дакле није суђено ни у зиму, да буде мирна!

У Цариград је стигао јуче нови посланик Србије г. Ђорђе С. Симић и већ је примио дужност у крал. посланству. Одмах првог дана дошао је у посланство Садедин беј и у име великог везира и Ферид паше и министра иностраних дела Тевфик паше поздравио добродошлицом г. посланика. Данас је долазио Абдул Резак беј, драгоман „царског 'дивана“ и у име султана поздравио добродошлицом г. Симића. Г. посланик је данас посетио Тевфик пашу министра иностраних дела.

Сви овдашњи листови, и турски и француски донели су лепе белешке о г. посланику, а велики »Moniteur Oriental« поздравио му је долазак врло ласкаво и донео му биографију. Г. Симић је стари знанац г. Зиновјева, руског амбасадора.

За данас нека је доста. Шаље српске поздраве са обала лепога Босфора браћи у војводини.

Срдан.

Какав утучен разум... појам »умрети и живети даље у подземном свету, те незаборављен остати!« Некада је седио на екипатском престолу краљ Тирхака мирољубиви, који никада не хтеде јести меса животињскога, и у којег је палати врвело толика множина паукова и црвића, које он баш није трпео, али ипак их нехтеде утаманити, јер је замишљао да је то грех кад би једна животињица ради њега угинути морала. Зато ипак народ египатски није знао што је то слобода. Он се знојио радећи, гладујући у благословеној земљи, годинама градећи појединим краљевима колосалне гробнице делећи сваки залогај са својим мртвим богом.

Атанаило познавајући своје људе оде у Етиопију да сакупи војску док Јона као свештеница Изиде скупљаше около себе свој народ говорећи му кроз камена уста Сфинге тајанственим речима ослобођење из ропства, позивајући га на осветни бој против непријатеља. Престрашени народ вероваше тима речима и сагради од страха нови храм а краљ Тирхака удари на свој народ грдан порез, који беше у пламену ратнога узбуђења. И кад Атанаило скупи неколико хиљада војника изађе у сусрет непријатељу навешћујући Асирији осветни рат. То се допаде и осталом народу и он се листом диже да стресе са себе робске ланце тиранског господара. Тада се побуди мржња и у суседних народа те и они отказаше даљну послушност, наоружаше се и заратише с тиранином.

Карловци, 7. новембра.

Од како је мајски сабор и уз њега Саборски Одбор почео да ради на сређивању наше автономије, устумарали су се наши калуђери, сазивају зборове, шаљу депутације и рове на све стране. Нечисти рачуни задали су им голему бригу, особито од оно доба, како је члан Саборског Одбора Др. Јован Радивојевић Вачић прегледао рачуне српских народних фондова и предао јавности свој извештај.

Манастирски настојатељи из архидијецезе састали су се 6. новембра по ст. кал. у манастиру Хопову. Били су архимандрити крушедолски, кувеждински, беочински и настојатељи манастира Хопова, Раковца, Раванице, Вел. Ремете, Бешенова, Шишатовца и намесник Грегетега. Говорило се ту о раду Саборског Одбора, о рачунима и дуговима манастирским и о архидијецезалној епархијској скупштини, која ће се за који дан састати. Да богме, да је за овим сухопарностима дошла масна трпеза: две врсте печења, три врсте торте, па црна и бела вина.

Ваљало би дознати, је ли ово калуђерско ровење наплаћено с благословом Георгијевим масним дијурнама из манастирских благајница.

Политички преглед.

Тиса и Кербер. Као што је познато, између оба министра председника је дошло до судара. Аустријски министар-председник Кербер је у аустријском сабору нагласио, како би промена закона о данашњем поравнању имеђу Аустрије и Угарске само тада имала стварне вредности, кад би на то пристала оба дела монархије. Угарски сабор би могао у тој ствари донети законски предлог, који би могао потписати и угарски краљ, а тај закон опет не би имао стварне вредности, док и Аустрија не би на ту промену пристала. — Овај говор аустријског министра председника Кербера изазвао је био у угарском сабору читаву буру. Угарски министар-председник Тиса устао је у угарском сабору против тог начела свог аустријског колеге и назвао то неозбиљним, неразмишљеним поступком, ком не треба придодати никакву важност. Ово је опет у Аустрији нарочито у немачким круговима изазвало велики метеж. И сам Тиса, као

да је увидео, да је сувише далеко отишао, одмах после свог говора похитао је у Беч, истина да присуствује заједничким министарским седницама, али је своју прву посету учинио аустријском министру председнику Керберу. Толико је сигурно, да овај састанак између Тисе и Кербера није био најпријатнији. Тисина је посета код Кербера трајала по сата, а као и око чега се врзао разговор, то се за сигурно незна, но да се лако разумети по ономе, што се после те посете десило. У петак је аустријски министар председник Кербер у аустријском сабору опет говорио о Угарској и остао одлучно при своме ранијем становишту. Уједно је у више маха у завијеној или отворенијој ironији вратио свом угарском колеги жао за срамоту. Сутра-дан у суботу осврнуо се Тиса у угарском сабору на тај говор Керберов. Нагласио је, како се неће упуштати у полемику са аустријским министром. Угарска се неће упуштати у тумаче аустријског државног права, но обратно опет, тумачење угарског државног права сматра својим искључивим правом. Не постоји аустро-угарски закон о поравнању, већ постоје два закона, која су самостална и потпуно независна један о другог, који су у разна времена донесени и који се у многим битним тачкама не разликују, а то су: угарски закон и аустријски закон. Што се пак тиче закона о поравнању између Аустрије и Угарске, он, Тиса, стоји на свом ранијем становишту, које је изнео у клубу либералне странке. Чита то своје становиште, у ком се вели, да онај законски предлог, који угарски сабор усвоји и угарски краљ потврди, добија ваљаност закона, али ако се односе на заједничке ствари, може се само тада у дело применути и њиме створени нов ред може се само тада остварити, ако и други део државе, дакле Аустрија, донесе закон, који томе одговара. Левица у угарском сабору није се са овим задовољила, а како веле, нису тим одговором задовољни ни многи из владине странке и о њему се већ повела реч у сабору, но у осталом овај сукоб између Тисе и Кербера већ је и пред краљем. Аустријски министар председник затражио је већ аудијенцију, а у суботу у вече отпутовао је Тиса на позив у Беч, где је у недељу примљен од краља. Неће дуго трајати, па ће се видети, од каквих је последица био овај судар између оба министра председника.

Хрватска и Славонија. На жупанијској скупштини ријечко-модрушке жупаније решено је, да вел. жупан поднесе њихов једрогласни закључак као молбу сабору, да сабор закључи, да се у опсегу краљевина Хрватске и Славоније отвори нова војничка школа, а нарочито школа за официре хрватско-славонског домобранства, тим пре, што је у своје време (до 1873.) постојала та школа у Загребу, која је доцније пренета у Пешту уз општу домобранску лудовика академију, тако, да је том „хрватском“ оделењу постало и трага и гласа. Жупанијска скупштина жали, што се, при отварању војничких школа и за заједничку војску слабо обазире на Хрватску и Славонију и изриче своју бојазан, да ће наступити време, да временом неће бити довољно официра не само код заједничке војске него чак ни код домобранства довољно официра, који знају „хрватски“ језик.

На дневном реду је још пет народна зборова: у Ђакову, Пожеги, Бакру, Св. Јурју и Горспићу. Сви ти зборовови имају главну циљ, да пропагирају и иште финанцијалну независност Хрватске и Славоније од Угарске.

ДОПИСИ.

Панчево, новембра 1903. (Чудо и покор у Панчевачкој српској црквеној општини). У нашој црквеној општини зацарила се самовоља и ренитенција. За панчевачки српски црквени одбор не важе наши автономни закони, а још мање имају у очима тога одбора и најмању важност наше автономне власти, па чак ни саборски одбор, јер су, за бога, те власти произашле из мајског сабора, дакле су радикалске, и према томе треба им по логици „Браниковој“ и панчевачких „нотабилитетлија“ одрећи сваку послушност. Сад, куд би нас то одвело, и каква би судбина снашла нашу автономију, то може сваки иоле трезвенији Србин погодити, кад би се свуда тако радило, као што се на жалост данас ради у Панчеву. Па шта урадише панчевачки „нотабилитети“? Можете мислити шта су урадили, кад их је због тога морао чак и „Браник“, ал само олако кроз зубе осудити.*) У једној ствари која спада једино у делокруг наших автономних власти, и наше автономне власти донеше своју одлуку у томе, па пошто то није панчевачким „нотабилитетлијама“ годило, они апелираше на угарску владу. Саборски је одбор наиме распустио, односно разрешио нашу црквену скупштину, јер је констатовано, да је незаконито бирана. Ту је саборски одбор уништио избор једне трећине где су радикали победили, те је, држим, за сваког јасно, да је овде у овом случају саборски одбор руковођен правдом и законом, а не партизанством. Пошто је данашњи црквени одбор произашао из те незаконито изабране скупштине, и пошто је исти постао скроз и скроз ренитентан и пошто се показало, да тој његовој ренитенцији нема границе, то је саборски одбор разрешио и црквени одбор, а уједно је именовао привремену управу од 12 грађана из свију редова којој је наложено, да у месецу јануару има расписати избор свију 120 скупштинара, те тако из темеља, а на основу закона организирати општину.

Па шта мислите, шта урадише наши „солидни елементи“, тај „крем“ „Браникове“ интелигенције? Дал се они поклонише таком праведном решењу? Не! Они учинише оно, што до данас још неучини ни једна српска црквена општина, јер одоше влади под скут. Они тиме одоше у редове гробара наше автономије, јер су учинили највеће издајство према њој и према рођеном народу своме, и ја држим, да према овом издајничком поступку панчевачких „нотабилитетлија“ неби требало ни један интелигентан Србин да остане равнодушан, коме ово парче автономије још озбилно на срцу лежи.

И онда, зашто они не тражише да народ пресуди у коме има вере, кад и онако до новог избора има само 2 месеца? Зашто они својој владавини не тражише снаге у поверењу народном, него се заклањају за владу, којој овде нема места да пресуђује? Има ли још кога ко може рећи, да ово није издајничко дело према автономији што га ево учинише панчевачки „нотабилитети“?

Данас се показало чисто и јасно, да панчевачки „нотабилитети“ хоће да жртвују и автономију, да би се могли само одржати на управи. У то коло нових гробара наше автономије, ухватио се и негдањи творац и љубимац највећег Србина др. Светозара Милетића, др. Светислав Касапиновић, те како чујем, најревносније потпомаже те нове гробаре. Заиста срамота.

Само још две-три дописнику „Браниковом“. Он вели, да се др. Чизма дао јако у бригу, што радикали немогу да приме општину, јер му је намењено председништо. Да, др. Чизму ни најмање не боле, а још га мање баца у бригу, јер се никад није отимао о никакву почаст, а најмање о председништво, то могу дописника „Браниковог“ уверити, ал да г. дописника јако баца у бригу фишкалат општински што ће га изгубити извесно ако радикали дођу на управу. Поред овог чуда и покора и грдне срамоте што се дешава на жалост данас овде код нас, имам да вам јавим и једну пријатну васт. Ове године навршује наш велики родољуб и песник др. Јован Јовановић-Змај 70 година живота свога. Ту ће прилику употребити овдашње српско певачко друштво „Венац“ те ће приредити „Змајево вече“. У своје време известићу вас о томе. **М. М—ћ.**

*) То је у две речи. А сад ће доћи 20 чланака против саборског одбора.

Вести из места и са стране.

Саборски Одбор сазван.

Јављају нам из Ср. Карловаца, да је сазван Саборски Одбор за среду 12. (25.) новембра о. г. и за идуће дане. Познато је да су чланови саборског одбора тражили сазив ванредне седнице, јер су сматрали да је потребно заузети положај, према октројци грофа Куена. — Но сазвана је редовна седница, на којој ће Саборски Одбор свршавати и редовне послове.

Избор председника црквене скупштине у Руми.

Пишу нам из Руме: Данас у недељу 9. о. м. био је код нас избор председника црквене скупштине. Изабран је са 33 гласа, против 12 гласова Јован Ђуричић-Биорац. Пријатељи ове општине радују се, што им је испало за руком, да наговоре г. Јована Ђуричића, да се прими председништва ове угледне општине, која ће без сумње под његовим председништвом корактути у сваком погледу напред.

„Српски Сион“ и архидијецезална епархијска скупштина

Устарабари епархијских одбора у архидијецези, знајући шта и како су радили, страхују од епархијске скупштине, која ће их позвати на одговорност. „Родољуб“ пише о томе: „Мита Руварац, уредник „Српског Сиона“, пронашао је начин, како да избегну устарабари испод одговорности. Са свим озбиљно тврди, — и не види како је смешан! — да су епархијске власти одговорне сабору за свој рад, те по томе епархијске скупштине и немају права да критикују и осуђују рад епархијске власти нити да икога повлаче на одговор! Аха, ту вас боле, устарабарске дахије! Хоћете да се извучете, али не помаже вам то, јер 18. §. епархијске уредбе чисто и јасно вели, да епархијска скупштина *контролише рад епархијске управе, извештава се о њеном раду и иоднеће о том сабору извештај са својим мњењем.* Шта то значи? Зар се мњење може исказати, а да се рад не критикује? Зар се мњење може исказати, а да се сабор не упозори на погрешке и преступе? Мњење може бити повољно и неповољно, према раду, дакле мора се изрећи критика. То само Мита Руварац неће да разуме. Он још озбиљно прети скупштинарима, да се не усуде тако што чинити, јер патријарх неће то дозволити. Мора да карловачки устарабари имају много грехова, кад су се толико уплашили, па чак не би хтели да дозволе критиковање. Само што се овој Руварчевој лудости мора човек насмејати. У истом броју „Српског Сиона“ штампао је наредбу саборског одбора, у којој изрично стоји, да епархијска скупштина мора претрести извештај епархијске управе, те решити: да ли да се да или не да опросница? И после тога пише таке глупости у самозваном званичном листу, а при крају није пропустио, да лично нападне једног радикалног свештеника, и ако му је школски савет забранио, да пише личне нападаје. Али он рачуна, да му то Прибићевић неће замерити, јер је у питању Јоца Магарашевић, кога и „Нови Србобран“ напада, а они су браћа мила.“

Доктор права.

Пишу нам из Будимпеште: У суботу 21. новембра промовисан је за доктора права Јован Радивојчев админ. парохије у Гложани.

Српско Трговачко Удружење

као задруга у Новом Саду, јавља, да су му правила потврђена од надлежног трговачког суда и да је отворен упис у чланство. Једна честица је 120 круна, која се уплаћује од једном или у месечним оброцима по 2 круне у току од 5 година.

Уписнина је 2 круне по честици и који се износ уплаћује при упису.

За Нови Сад и околину врши упис уредништво „Трговачких Новина“ у Новом Саду, грчко-школска улица бр. 11.

Епископ Мирон и српски народни црквени саборски одбор.

Саборски одбор донео је одлуку, којом налаже председнику епархијског административног одбора у Пакрацу (епископу Мирону), да проведе нове изборе за епархијску скупштину у срезовима: беловарском, вођинском и пакрачком. Епископ Мирон ову одлуку мјесто да изврши, а он ју подноси административном одбору на претрес. И овај у споразуму с епископом Мироном доноси закључак, да се одлука саборског одбора не изврши и да се позове крња епархијска скупштина и она, да ријеши одлуку саборског одбора. И сазвала је за 2. децембра. Епископ Мирон и овом је приликом показао своје правничко знање о одношају председника административног одбора према саборском одбору. Он се заплеће као пиле у кучине. Кад је Мирон био изабран за епископа, тада је покојни епископ Теофан пред неколико посланика рекао ово: „И ја сам желио, да вам постанем владиком, али прилике су донеле другачије... Не знам како ће тај ваш нови владика тамо. Ваљан је, али ја се бојим, да се он неће знати наћи тамо као владика, јер верујте ми, није то баш лахко бити српским владиком“. Владика Теофан погађа.

Оставина краља Александра.

Београдски суд расписао је и одредио рок, до кога треба да се јаве сви повериоци бившег краља са својим тражбинама, иначе им се неће рачуни узети у обзир. Јавило их се свега 149, од којих највећу своту тражи један руски новчани завод (Волга-Кама Банка) један милијон осам стотина и једну хиљаду девет стотина педесет и седам динара, као остатак од зајма, који је у своје време узајмио краљ

Милан. Даље траже неки бечки и пештански трговци, један чиновник француског посланства (350 хиљада динара). Траже нека друштва, којима је краљ Александар давао годишњу помоћ, а траже отштету и неки рођаци и слуге, који су добивали годишњу апанажу. Тражи оштету од 120 хиљада динара, и блиска рођака, гђа Алексићка, као накнаду што је годишње примала по шест хиљада динара. Удовица ђенерала Петровића тражи 44 хиљаде динара јер тврди, да је њен муж имао у двору, у свом писаћем столу, толику своту у државним папирима својих новаца, који су приликом пописа прикључени краљевском иметку. Повеће своте траже неки београдски лекари, а и српска државна каса тражи 461. хиљаду д. и то што је набављен намештај краљу Милану 300.000 дин. 161 хиљада, што му је плаћено у име апанаже (одређеног дохотка). Неки Маленић тражи 4 хиљаде 172 динара као накнаду за неку књигу, што ју је по наредби краљевој написао. И канцеларија краљевских ордена тражи 300 динара за орден белога орла, — који је подељен краљици Драги а није плаћен! Најинтересантнији је пак париски специјалиста за бабичлук, Др. Коле, који је у своје време требао да уврача, да краљица Драга роди Србији престолонаследника. — Он не тражи ништа даље него 30 хиљада динара, „за услуге учињене земљи и народу!“ За кратко време ће све бити рашчишћено и почеће се исплаћивати.

Змајева 70-годишњица.

Вршачки „Родољуб“ пише о прослави Змајевој, те наставља: „Срби Вршчани прославиће такођер 70-годишњицу дичног песника Змаја Јована Јовановића, свога посланика на српском сабору. Варошком представништву предат је већ предлог, да се једна улица прозове Змајевом улицом.“

Вршац у корист Тисе.

У последњој редовној скупштини варошког представништва у Вршцу, било је дебате о повереници Тисиној влади. О том „Родољуб“ пише: „Кад је прочитан допис грофа Тисе, министра-председника и осталих нових министара, магистрат је предложио, да се вотира новој влади поверење. Др. Олћан држао је врло дугачак говор на мађарском језику, у ком је изнео програм Румуна, те изјавио, да новој влади не може вотирати поверење. У току говора развила се између њега и градског начеоника занимљива препирка. Пошто се др. Олћан уверио, да су слушаоци постали нестрпељиви, јер мађарски велики део представника не зна и не разуме, он је скратио свој говор, који је трајао скоро цео сат. Ово је био први румунски опозиционални говор (на мађарском језику) у нашем варошком представништву. Бираних представника Румуна у Вршцу нема, а Олћан је вирилац. Др. Славко Милетић изјавио је у име Срба, да не може вотирати поверење влади грофа Тисе. Огромном већином гласова решено је, да варош поздрави нову владу и да јој изјави своје поверење, односно да јој обећа своју потпору.“

Брзојави „Застави.“

Стигли 10. новембра.

Тиса у аудијенцији.

Будимпешта. Министар председник Тиса је јуче после подне примљен од владара у аудијенцију. За тим се саветовао још са Питрајхом и Голуховским.

Угарски сабор.

Будимпешта. Аферу Тисе и Кербера сматрају као завршену. Тиса ће ово дана предложити сабору да се држе паралелне седнице. Опозиција ће се томе опирати свом жестином. Тај предлог ће се претрести у седници, која ће трајати по свој прилици у ноћ. У сабору говори Золтан Пап против закона о регрутима.

Банфијева странка.

Клуж. При конституисању нове странке, рекао је барон Банфи, да се на основу закона од 1867. године, мора постићи јединствена угарска народна држава. Развитак јој је могућ само ако се економски оделе од Аустрије. У споразуму са круном, без да се мађарски језик осигура код угарског дела војске. Говори и о реформама сабора и изборним реформама. Јасније да се изрази угарско државно суверенство у иноземству, где нас је до сад Аустрија пречила.

Трговина

БУДИМПЕШТА, 21. новембра 1903. — Недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Време: Целе прошле недеље беше кишовито и облачно време. Великих киша беше по целој земљи а услед тога и усеви добро стоје. У иностранству је време такође кишовито.

Жито у иностранству: Посао је био чвршћи прошле недеље и ако се за конзум није ништа куповало, постигнуте су пуне цене. У северној Америци непрестано скачу на локалне шпекулације и на живљи посао по провинцијалним пијацама. У Енглеској такође чврст посао. У Француској је омален посао, али се зато цене одржаше. У Немачкој је слаб посао, а цене су непромењене. У Белгији и Холандији је лабав посао. У опште се неда ништа продати из узрока што је све препуно.

Код нас: Нешто живље; купована су понајвише финија жита са одржаном ценом према прошлој недељи. Лошија су жита у опште занемарена и нешто јефтинија према прошлој недељи. Продато је на 150.000 метарских центи. Од лошијег жита су продана два босанска терета по $74^1/_2$ киле за 7·40 на 3 месеца и три српска терета по 74 киле за 7·20 до $7·22^1/_2$ на 2 месеца унапред.

Данас је ефективно ђумручено жито продато са одржаном ценом. У промету је 30.000 метарских центи.

Данас се продаје готова роба:

Потиско жито 76—81 кила по 7·50—8·15.
Банатско жито 76—79 кила 7·40—7·90.
Бачко жито 76—78 кила по 7·55—7·90.
Бачко жито 77^5 кила по 7·85.
Босанско жито 74^5 кила по 7·40.
Српско жито 74^5 кила по $7·22^1/_2$.
Све на три месеца унапред.

Раж: Посао се кретао у границама прошле недеље. За аустријске млине се продавало паритет Будимпешта по $6·47^1/_2$, а за локо Будимпешта се плаћа по 6·45.

Јечам: Нешто за слад продато по 6·40—6·70. Јечам за храну и фабриканте (Rollgerste-Fabrik) по 5·50—5·75 аb Будимпешта. За Штајнбрух 10 потура више. Српског јечма је продато неколико терета по 5·40 на 3 месеца царињено.

Зоб: Тражње имаде само за овдашњи конзум. Цена по фарби и чистоћи 5·30—5·70

Стари кукуруз се куповао по 6·—6·15; промет му је врло слаб. — Нови кукуруз: Почстком недеље беше врло слаба тражња услед влажног и мочарног времена, јер роба, која је стизала ових дана, понајвише беше мокра и покварена. Свршетком недеље беше боља тражња, особито кукуруза за новембар. Препродавци су се морали покрити, те је тако посао за овај рок био живљи. Тражње за месец децембар не беше никакве. Више се тражило за месец јануар, фебруар и март. Данас се продаје за новембар по 4·60—$4·72^1/_2$ паритет Будимпешта, за новембар по 5·24—5·29 паритет Беч штег. државних железница, за децембар номинел, за јануар 5·85—5·90 паритет Будимпешта, за јануар по 5·35 паритет Беч, за јануар-март по 5 паритет Будимпешта, за јануар-март по 5·45 паритет Беч. Све са гаранцијом квалитета до места предаје.

Ситна проја 5·40—5·60.

Репица купусара 10·75—13.

Термини нотирају данас: Жито за октобар 1904. 7·66, а за април 1904. 7·73. — Раж за октобар 1904. —— а за април 1904 7·70. — Зоб за октобар 1904. —— а за април 1904. 5·51. — Кукуруз за мај 1904. 5·24 — Репица (Kohl) за август 1904. ——

Ланено семе 10·50—10·80 — Кудељно семе —

Црвена детелина 54—62, а луцерна 58—63.

Пасуљ: Цена је за средњи 8·75, округли 9·25, а за ситни 10·75—11.

Маст 68·50—69

Сланина, 3 ком. у 100 кгр. 58·50—59 к.

Сланина, 4 „ „ 100 „ 57·50—58 „

Све цене се подразумевају по 50 кила робе у крунској вредности.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке деоничарског друштва, IV. Váczi utcza 34. szám

*

БУДИМПЕШТА, 20. новембра 1903. Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 30.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 7·50——8·15 бачка 76—78 кила 7·55—7·90; банатска 75—78 кила 7·45—7·90; сремска 74—78 кила 7·40—7·55 на три месеца унапред. — Нова раж 6·45——— — Јечам 5·50—5·70. — Зоб (овас) 5·20—5·65. — Стари кукуруз 6·——6·15; нови паритет Будимпешта без гаранције квалитет —·———·—; чинквантин —— 6·25·—6·35 Ситна проја ——. — Банатска репица ———, а купусара 10·75—11·—. Ланено семе —·——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна детелина —·——; црвена —·——.

Правац (тенденција) непромењен.

Термини по закључку берзе у $^1/_2$5 сати после подне.

Пшеница за октобар —— а за април 7·73. — Раж за октобар —— а за април 6·71. — Зоб за октобар —— а за април 5·24 — Кукуруз за септембар 1903. —— за мај 1904. —— за јуни 1904 —·— за јули 1904 ——. — Репица (купусара) —

Примедба: Нови кукуруз за новембар 4·70, за децембар 4·80, а за децембар-фебруар 4·90. Све паритет Будимпешта са гаранцијом. — Без гаранције 10 потура јефтиније.

Цене се подразумевају по 50 кила у крунској вредности.

Све врсте хране примамо у комисију на продају, а посредујемо и при купу, све уз најповољније услове. — Са ближим обавештењем стојимо радо на расположењу.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке, IV. Váczi-utcza 34.

СРПСКА ЗЕМЉОРАДНИЧКА ЗАДРУГА
У СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

има на продају 30 хектолитара ракије: шљивовице и комовице. Видети се може, као и купити код

Луке Жигића,
1—3 928 као члана задруге.

Млађи гвожђарски помоћник, може одма ступити код

Ђ. СЛАВКОВИЋА
У ЗЕМУНУ.

Потребно је да зна говорити српски, немачки и мађарски. 934 1—3

ПРОДАЈА ЗЕМЉЕ.

У петроварадинском котару имаде $6^1/_2$ јутара виноградског земљишта за продају из властите руке.

Поближи упит гледе ове продаје код администрације. 933 1—3

Ст. 3—03/35.

ИЗРОК.

Краљ судбени стол као стечајни суд у Митровици, ставља овим до свеопћег знања, да је одлуком од 7. новембра 1903. број ст. 3/38. дозволио јавну дражбу покретнинах стечајних превадуженика Самуела Хиршенхаузера, непротоколираног трговца у Голубинци, састојећи се из дућанске поглавито мануфактурне робе и покућства процењених укупно на 10882 круна 67 фил. и да је за дражбу установљен једини рок на дан 16. децембра 1903. у 9 сати и слиједећих дана у дућану превадуженика Самуела Хиршенхаузера у Голубинци на којем ће се те покретнине најбољим нудиоцима само уз готов новац продати.

У Митровици дне 7. новембра 1903.

Краљ. судбени стол
1—1 929 као стечајна област.

Млад трговачки помоћник

који је вјешт трговачкој струци, те говори и мађарски, добија одмах мјесто код Бернарда Гликса у Вел. Грђевцу, коме се понуде слати имаду. 930 1—1

8124. szám — th. 1903.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujvidéki kir. tszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy a Petrováczi takarék pénztár végrehajtatónak Govorcsin Mladen és Gyuricza kulpini lakósok végrehajtást szenvedő ellen 500 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében, a kulpini 793. szám betétben A. I. 1. 2. sorsz. a felvett s Govorcsin Mladen (nős Malcsev Lyubiczánal) és Govorcsin Gyuricza nevén alló 274. és 275. kor. 459. öi sz. ház és beltelekre az árverést 1440 kor. ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendeltetik, és hogy, a fentebb megjelölt ingatlan az 1904. évi január hó 23-ik napjának d. u. 3 órakor Kulpin község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárnak 10% át, vagyis 144 koronát készpénzben, vagy az 1881 LX tcz. 42. §-ban jelölt árfolyammal szamitott és az 1881. nov. 1-én 3333. sz. a kelt igazságügymin. rend. 8. § ban kijelélt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

A kir. tszék mint tkvi hatóság.

Ujvidéken 1903. évi november hó 9-án.

Karacsony István,
1—1 932 kir. tszèki biró.

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела

од **В. Н. Немировића-Данченка.**

С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (22)

— Правовјерни! Нема Бога, мимо Бога, и Мухамед је пророк његов! Срамота пораза нашег испунила је душу моју забуном. Алах ми обећа побједу, али у најодлучнији час одврати од мене лице своје. Мухамед — у тајни хахиката[1]) — јавио ми се, опасао ме светим мачем и дотакао се руке моје, те врже на њу знак будуће побједе над ђаурима. Ево те руке, ево тог знака!

И он високо подиже руку и показа на длану црвено спурено мјесто. — Ватра прста његова прожеже ме свег, и ја послах красног лава Хатхуа, да вас све скупи и пођете и примите готову жетву ђаволових глава. Њива бјеше спремљена, дођоше жетеоци, али српови поиспадаше из руку њихових и стукнуше у страну испред ње. Шта се то догоди? Рашта се не изврши Господње обећање? Ко испуни срца ваша страхом, одузе снагу рукама вашим? Зашто то врапчије јадно гнијездо — и он показа према тврђи — још стоји, кад насрнуше на њега најбољи горски орлови, са челичним ноктима и оштрим жељезним кљуновима? Шта се десило?

Он подиже опет главу према небу.

Поред уздрхтале црвене свјетлости од буктиња видјеше се конвулзије лица његова и брзо дисање изгребених прсију.

— Падао сам пред Алахом у прах. Читаве сахате лежао сам пред њим и свемогући не јави ми се! У тузи и забуни дозивах пророка, но ни он ме не посјети. Изгребао сам тијело своје ноктима, посуо главу блатом, понизио се пред млађим пророцима, доливао четвртог међу иманима Зејнул-Абидина, али сви бјеху глуви. Са висине не чу се у име одговора ни један глас, тек једино горски вјетар смијаше се и звиждаше око мене као шајтан, а оздо допираху уздаси и јауци наших рањеника и оних што умираху. Зовнуо сам свог заштитника Омара. Викао сам Алију: „чујеш ли ме?“ Но Омар ћуташе, а Алија ме не чу. Зар нас збиља остави Бог и његови пророци? Зар нас лишише за увијек своје обране и милосрђа?

— Алах, Алах! — покличе он и стаде грепсти лице. — Зар ти хоћеш да будеш од сад Бог и обрана невјерника!

И он поче чисто као преслушкивати.

Али долина ћуташе, замишљено ћуташе и горе. Кроз врхунце дрвећа прокрадао се вјетар, тијано зашуштише заставе. Уздрхтали се коњи и звецкали сребреним уздама. Све јаче и јаче свијетљаше злокобни Алдебаран, а иза врхова Шахдага засјаше седморе очи Велике Медвједице.

— Ћути Алах... Оставио ме пророк његов.

— Правовјерни! Да боље чујем глас божји, пењао сам се на клисуре. Сад ми остаје још само једно: као јадни црв ући ћу у земљу, зарити се у њу, и ондје у смраду и понижењу, чекати милост његову. А ви стојте ту до јутра, и тешко ономе ко проговори једну ријеч или се макне с мјеста. Стојте и молите се у себи. Макар се на вас срушила сва сила Јелбиса, ћутите; макар бура затутњила изнад вас и громови почели пуцати међу вас, стојте!... Хатхуа, најиб Јусуф, Аслан-бек... ви ћете провести ноћ у мојој близини, да будете мојим очима, мојом памети... Још једанпут рекох, тешко ономе ко се макне с мјеста или проговори ма једну ријеч.

Он даде знак џелатима. Они се машише лопата и почеше журно копати. За сахат ископаше дубоку јаму, а дотле се Шамил молио у себи, пруживши се по земљи. Шамил уђе у јаму. Они га покрише даскама, саставивши их више главе његове, и према ранијој заповијести, засуше земљом, оставивши отвор за ваздух. Ужас обузе војску. Телали прогласише коњици и пјешадији сваку ријеч, што је рече Шамил најибима и заповједницима. Сва долина као да тешко уздахну.

[1]) свети обред.

(Наставиће се.)

СРПСКА КЊИЖАРА и ШТАМПАРИЈА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

НАЈВЕЋА НАКЛАДА

СРПСКИХ КАЛЕНДАРА

ЗА ГОД. 1904.

штампаних у 65.000 примерака

који сада из штампе изађоше и разашиљу се:

СОКО

ВЕЛИКИ СРПСКИ КАЛЕНДАР

са много слика *у тексту и додатку и са лепим садржајем.*

II.

ГОДИШЊИЦА

НАЈСТАРИЈИ ВЕЛИКИ СРПСКИ КАЛЕНДАР

са много слика у тексту и додатку и са лепим садржајем.

III.

ВЕЛИКИ ОРАО

НАЈВЕЋИ СРПСКИ НАРОДНИ КАЛЕНДАР

са 250 разних слика и то: у календарском делу знаменитих личности и историјских догађаја у Српству, а у додатку знаменитији наши књижевници и писци са разним занимљивим и одабраним садржајем.

Цена 45 новч.

IV.

ВЕЛИКИ СРБОБРАН

СРПСКИ НАРОДНИ КАЛЕНДАР

са књигом: **Стогодишњи спомен** 1804.—1904. великом Карађорђу првом, ослободиоцу Србије 1804. до 1813. и повратку унука му Петра I. Карађорђа на престо краљевства Србије 1903. год. у народним песмама и **са 12 слика**

ЦЕНА 30 НОВЧИЋА.

V.

БЕОГРАЂАНИН КАЛЕНДАР

са придодатом књигом:

ПОСЛЕДЊИ ОБРЕНОВИЋИ

Убиство краља Александра и Драге 29. маја 1903.

С краљевског престола у срамну смрт

или

Како су радили онако су и прошли.

Са 14 слика. ● Цена 25 новч.

VI.

ХЕРЦЕГ-БОСАНСКИ КАЛЕНДАР

са књигом: **Нове најлепше српске народне песме** из Збирке Вука Ст. Караџића VI. књига.

Цена само 30 новч.

Даље су нашом накладом изашли ови мали календари:

РУЖИЦА. ● НОВОСАЂАНИН. ● БОСАНАЦ.
ХЕРЦЕГОВАЦ. ● ОРЛИЋ. ● ШАЉИВАЦ.
СРЕМАЦ. ● БАНАЋАНИН ● ПЛАНЕТАР
ЦРНОГОРАЦ. ● ЛАСТА. ● СРБИН.

Свима календарима придодата је књига:

„Најлепше српске народне песме“

или:

„Приповетке и поуке за народ и дом“.

Цена 20 новч.

ВЕЛИКИ ПЛАНЕТАР

Цена 30 новч.

о о о о а у малом формату о о о о

ЦЕПНИ КАЛЕНДАР.

KATOLIČKI KOLENDAR

za prestupnu godinu 1904.

Cena 20 novč.

Препродавци могу ове године **много новаца** *заслужити, пошто имају за то ванредну прилику, коју до сада нису још никада имали, нити им се са друге стране може пружити,* **јер тако јефтино дајемо календаре, како се то нигде не могу добити нити им ко други дати може, осим нас, пошто у тако великој количини календаре штампамо. Нове поверљиве комисионаре тражимо.**

Нови Сад, октобра 1903.

СРПСКА КЊИЖАРА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

2—3 909

Једина српска јорганџијска радња прима на израду сваковрсне

Јоргане и мадраце,

и све што у ту струку спада. Поверен ми посао обављам најсавесније и најмодерније, а све по најумеренијој цени. На позив у месту посећујем лично. За многобројне поруџбине моли

С поштовањем

Зорка Милићева, Нови Сад

785 31— житна пијаца бр. 12.

Бр. Ц. О. 110.
1903.

Лицитациони оглас.

Српска црквена општина у Чакову намерава своју, на пијаци налазећу се, „Народну Гостиону“ (Hotel National) у аренду издати на 2, свентуално на више година; тако исто жели и цео гостионички инвентар, који је својина општине, продати путем лицитације, за коју издају локала и продају инвентара овим се стечај расписује.

Гостиона састоји се из следећих просторија: На кату: 4 гостинске собе, сала и 2 собе за касину. При земљи: 1 кафана, 1 јеловница (Speisezimmer), 1 келнерај, 1 велика сала за приређивање забава, 1 кухиња, 4 гостинске собе, 2 собе за чељади, шупа за дрва, шупа за кола, свињац, кокошињак, штала, леденица; натраг у дворишту башта са покривеном кугланом и покривеним простором за госте, и у башти се налази обашка кујна за лето.

Лицитација за поменуту гостиону и гостионички инвентар одржаће се 17. (30.) новембра ове године пре подне у 9 сати у општинској дворани.

Лицитанти су дужни пре лицитације положити 400 круна у име пишманлука.

На крају напомињемо, да је општина за исту гостиону добијала до сада 3500 К. годишње аренде, а локал за касину је издат и аренду ужива гостионичар.

Потребни услови као и попис гостионичког инвентара могу се свагда код подписаног председника или пак код перовође видети.

Из седнице црквеног одбора срп. црквеног општине чаковачке држане 4. (17) новембра 1903. г.

Владан Мандровић
предсдник.

Радивој Петровић
перовођа.

927 2 3

Адресар.

Под овим насловом доносићемо **АЗБУЧНИМ** *редом (и по местима и по презименима) фирме и имена шрговина, занатлија, гостионичара, новчаних завода, разних иодузећа, адвоката, лечника и т. д. — Ове ће адресе излазити 52 пута годишње, и то 30 пута у бројевима од петка, који су распрострти у више хиљада примерака. Околина која долази у та места била би обавештена, где да се обраћа за своје потребе. А и иначе ако хоћемо да радимо један с другим, треба да се знамо и познамо. — Они, који још нису уврћени молимо да се обрате администрацији „Заставе“.*

Баваниште.

Ђ. Јовановић, гостионичар преко од општ. куће.

Будимпешта.

А. Мудрински, ципелар, vás u. kerepesi út sarok.

Бела Црква.

Браћа Ђорђевић-Нанчић мануфактурна и меде трговина, „код белог голуба“ у сопств. кући.

Јоца Стефановић, шпецерајска и деликатесна трговина код главе шећера.

Коста Костић, шпецераја и дивљачи трговина.

Вел. Бечкерек.

Живојин Терзин, мануфактура код Баче свирца.

М. Михајловић Јарковчанин, памучар. трг.

Новчани заводи:

Српска задруга за штедњу.

Плаћа на улоге $4^1/_2$%, а својим члановима 5%.

Држи цензуру сваког раденог дана.

Беч.

Велимир Вингулац, комисионарска радња Wiedener Hauptstr. 10. II. St.

Перо Деспић,

Главно заступништво Краљ. Срп. Извозне Банке за Аустрију, Nro I. Fleismarkt 19. Wien.

Ст. Бечеј.

Стева Живковић, лецедер, црквена ул. 1031.

Винковци.

Филијала творнице намештаја и покућства:

Божић и Мецинг из Осека.

Вировитица.

Филијала творнице намештаја и покућства:

Божић и Мецинг из Осека.

Вршац.

Мита Матејић, фабрика саламе продаја на велико и у 5 кила пакетима.

Сава Томић-Печена, хотелијер код „Париза".

Вуковар.

Никола Бингулац, кројачка радња, гл. пијаца.

Жабаљ.

Коста Михајловић, шпецерајска, гвожђарска, и креча трговина и гостионица.

Новчани завод:

I. Задруга Срба Шајкаша за међусобно помагање и штедњу.

Плаћа на улоге 6%. — Дани цензуре су вторником и суботом.

Земун.

Др. Јован Радивојевић-Вачић, адвокат.

Др. Миливој Вабић, браниоц у казнен. стварима.

Миливој Савић, трговина мешовите робе, продаја шљивовице и вина у боцама, као и на велико.

Ириг.

Мануфактурна трговина:

Коста Матић.

Ђорђе Пуљо, гостионичар и хотелијер.

Лазар Недић, стаклар преко од велике чесме.

Горњи Карловац.

Никола Дубајић, гвожђарска трговина.

Миле Куга, гвожђарска трговина.

Враћа Милићевић, мануфактурна трговина.

М. Влатковић, трговина готовог одела.

Срем. Карловци.

Вински продуценти:

Др. Ђорђе Красојевић адвокат и заступник српских народних црквених фондова.

Др. Миша Михајловић, градски физик, вински продуцент.

Петар Ршић, воскар и колачар.

Ђорђе Секулић, мануф. и кратке робе трговина.

Јосим Живановић трг. меда и пчеларски ствари

Ст. С. Јанковић шпецерајска трг., главна пијаца.

Ст. П. Момчиловић шпец. трг., коже и вина.

Велика Кикинда.

Светозар Новаковић, уметнички бравар.

Сергија Којић, дрворезац и позлатар.

Ђура Милић, трговина разне пернате живине.

Младен Кристифоровић, кројач, главна ул.

Петар Ракић кројач свештенич. и мушког одела.

Милош Тешић кројач војног и цивилног одела.

Миливој Лотић, мануфактурна трговина.

Никола Милић, месар, продаја масти и сланине.

Стеван Радонић, израда црквених утвари.

Урош Малогајски, папуџија.

Милан Вукић, сарач.

Живан Чоков, сатлер и лакирер.

Васа Гајин, дрндар и кабаничар.

Миша Ђуричин, четкар.

Пециво равије и трговина шљивовице и комовице:

Ђока Недучин и друг.

Шпецерајске трговине:

К. М. Мирков, главна пијаца.

Мил. Т. Мирков „код лубенице", код срп. цркве.

Александер Ранков.

Митровица.

П. А. Искрић, галантеријско-помодна трговина.

Д. С. Јовановић и др. мануфактурна трговина.

Ник. Ненадовић, шпецерајска трг. код Арапина.

Радивој Николајевић, шпец. трг. на вел. и мало

Велимир Радак, шпецерајска трг. код „Лава".

Продаја и куповина малих и великих дуката.

Мирослав Спајић, мењачница.

Срп. ципеларска задруга, »Српски Дом.«

Ново уређено са ацетил осветљено свратиште:

Тале Стефановић, близу главне пијаце.

Погребно подузеће „Хуманитет"

Ђоке Давидовца.

Нови Сад.

Адвокати:

Др. Миливој Григоријевић, грчка ул. 10.

Др. Бранко Илијић, ћурчијска улица број 11.

Др. Паја Јанковић, грчка улица број 7.

Вербери:

Владимир Угришић, лебарска улица број 6.

Вељко Попадић-Американац, ћурчинска ул. 21.

Винарска радња:

Александар Адамовић, пецара комовице, шљивовице и коњака, — продаја на мало, господска улица број 8. и житна пијаца број 10.

Воскари и колачари:

Мија Чупић, ћурчијска улица број 30.

Галантеријско-помодне трговине:

Враћа М. Поповићи, главна улица.

Гвожђарске трговине:

М. Вулпе, код „Плуга", темеринска улица бр. 12;

Антон Георгијевић, код „Златног звона", главна улица број 4., преко од владичиног двора.

Гостионичари и хотелијери:

Стева Димитријевић, код „Беле Лађе".

Тима Јерковић, кисачка улица.

Вуја Пуповац, лебарска улица број 3.

Јован Ђорђевић, темеринска улица број 17.

Ђурица Ракић, темеринска улица број 31.

Стева Видаковић (Врга), темеринска ул. 35.

Зидари:

Васа Кићански, Фрање Листа улица број 7.

Босанска кафана са вонаком, футошка ул. бр. 18.

Мехмед Арнаутовић-Тешњак.

Јорганџије:

Зорка Милићева, житна пијаца бр. 11.

Казанџије:

Милан Т. Јовановић, казанџијска улица.

Књижаре:

Милан Ивковић, преко од владичанског двора.

Глиша Лазаревић, дунавска улица број 5.

Враћа М. Поповићи, главна улица.

Творница каруца и кола:

Јован Мунћан, кисачка улица.

Књиговезачке радње.

Милан Манојловић, ћурчијска улица бр. 6.

Кобасичари:

Филип Михајловић, продаја масти на велико и мало, житна пијаца.

Кројачке радње:

Теодор Гајић, лебарска улица бр. 12.

Витомир Ф. Куруца, дунавска улица број 4.

Мита Томић, кулуџија, преко од саборне цркве.

Лекари:

Др. Јефта Стојаковић, главна улица бр. 25.

Др. Ђура Трифковић, главна улица број 24.

Мануфактурне трговине:

Петар Матић, код „Беле Лале", главна ул. 11.

Мануфакт. памука и срп. платна трго. „код 2 чобана"

Косте П. Миросављевића, ћурч. ул. бр. 24.

Гавра Ј. Полит, код „Златн. Лафа" гл. ул. 15.

Мерници:

Стеван Славнић, главна улица број 25.

Машамодска радња:

Анка Попов, главна пијаца 14., до апотеке.

Новчани заводи:

Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду

Основана 1870. год.

Цензура: сваког понедељника среде и петка, свагда у 10 сати пре подне.

Српска Учитељска Новчана Задруга

у црквеној кући, житна пијаца број 3.

Стовариште мушког и женског одела:

Капамаџија и Бонди, главна улица број 3.

Осигурање живота и ренте:

Коста Шипош, гл. инспектор за Бачку и Срем „холандског осиг. друштва" — Петефи ул. 30.

Опанчари:

Прва Српска опанчарска задруга, у Чавићевој кући, главна улица бр. 6.

Памучарска трговина:

Јован Т. Чавић, код „Преље", главна улица.

Једина чисто платнарска радња:

Давид Ћурчић, главна улица у сопственој кући.

Произвађач пероноспоре-штрцаљки:

Милан Т. Јовановић.

Продавац птица:

Лазар Лучић, темеринска улица.

Погребна подузећа:

„Конкордија" ђуре Стојковића, ћурчијска ул. 15.

Паја Марковић, дунавска улица.

Филијала творнице покућства:

Божић и Мецинг, из Осека, дунавска улица.

Папуџије:

Милан Радујков,

Подузимачи за иконостасе и Христове гробове.

Лука К. Алексијевић.

Никола Ивковић, дунавска улица.

Радња свештеничких хаљина, појасева и шешира:

Никола Ивковић, дунавска улица.

Обнављање старих иконостаса и св икона:

Лука К. Алексијевић.

Набављање црквених звона:

Лука К. Алексијевић.

Трговина барјака и застава за школ , певачке дружине и друштва:

Лука К. Алексијевић.

Набављач стаклених провора са светитељима:

Лука К. Алексијевић.

Трговина са рибом на велико и мало:

Фрања Ловрековић, Сеченијева улица 9.

Сарачи:

Тодор Никетић-Бошко, дунавска ул. 10.

Фабрика сирћета и сирћетне есенције:

Милан Лакић и др. главна улица.

Стовариште надгробних споменика:

Паја Марковић, дунавска улица.

Стаклари:

Тоша Алабурић ћурчијска улица бр. 12.

Сликарски уметнички завод:

Иван Ј. Стојковић, главна улица бр. 25.

Трговина црквених утвари:

Лука К. Алексијевић.

Милан Ивковић, преко од владичина двора.

Никола Ивковић, дунавска улица.

Цветарница и вртарница:

Војина Јовановића, дунавска улица бр. 3

Ципеларске радње:

Прва српска ципеларска задруга. Стовариште ћурчијска бр. 11. — Радионица гл. ул. 3.

Младен Ивошевић, у кући Матице Српске.

Кузман Јуришић, дунавска улица бр. 22.

Ћурчијске радње:

Милан Винокић, ћурчијска улица број 8.

Гавра Нецков, ћурчијска улица број 16.

Ђорђе Пушић, ћурчијска улица.

Шпецерајске трговине.

Ђока Мољац, кисачка улица.

Стојановић и Радовановић „код лафа" гл. ул.

Давид Ћурчић, глав. улица у сопственој кући.

Шпецерија, материјала, боја и варива трговина на велико и мало.

Никола Димовић, код „Црвеног рака".

Штампарије:

Српска штампарија Браће М. Поповића.

Српска штампарија дра Свет. Милетића.

Трговина свештеничких шешира и ћелепуша:

Петар Маркуш, главна улица.

Осек.

Творница покућства и атеље за декорације:

Божић и Мецинг, горњи град.

Панчево.

Љуба Радивојевић, лицидер, кућа срп. црквн. општине.

Ђура Димитријевић, житарска трговина.

Јоца Бећановић, кафана „Национал".

Др. Стев. Јовановић, лекар, Громонова ул. 6. ординира од 11—12 пре и 2—3 сата по подне.

Миливој Матић, мерник, мађар-улица број 5.

Новчани заводи.

Прва панчевачка среска ратарско-занатлијска задруга за штедњу и предујам.

Плаћа на улоге 5%.

Цензура се држи: уторником и петком.

Обућарска радња. Основана 1861. го .

А. Милорадовић, Велико стовариште чизама, ципела и папуча на мало и велико.

С. Суботић, стаклар, преко од св.-савског дома.

Шпецерајске трговине.

Рада Јовановић код „Грозда" код успен. цркве.

Д. Ђонин, код „Златне Крушке".

Нов. Паланка.

Гвожђарска и шпецерија трговина:

Марко Марцикић.

Перлез.

Коча Поповић, мануфактурна и шпецерија радња.

Коста Ракић, мануфактурна и шпецерија радња

Рума.

Помодно-мануфактурна и конфекциона радња:

Бранко М. Спајић, „код златне круне."

Данило Удицки, шпецерајска трговина.

Бранко Богдановић, шпецерајска трговина.

Новчани заводи:

Румска Штедионица

(основана 1871. год.)

уплаћена деоничка главница К **60,000.** Резервни фонд К **180,000.** Улоге укамаћује са **4%.**

Сегедин.

Милошко Марков, гостионичар, iskola u. 14.

Милан Недељковић, власник извора горке воде

Велимир Јовановић, шпецерија и боје радња.

Шандор Мајски, шпецерајска трг. iskola u. 3

Сомбор.

Јаша Гргуров, гвожђарска трговина.

Паја М. Бикар, мешовита радња са сиром.

Душан Даљчев код „Даљца", мешовита и пића трговина. Стовариште сомборска сира.

Даша Грујић, памука и мешовита трговина.

А. М. Антић, стовариште пива.

Стеван Николић, шпецерајска трговина.

Чаково.

Браћа Миче наследник, мануфактурна тргов.

М. Чарнић, шпецерајска трговина, главна пијаца.

Шид.

Милан Шалош, гостионичар и хотелијер.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.